

ตำรับยาหอมหวาโกฐและยาหอมอินทจักร์

พมม๑๗ สุภกรเจริ-หนก

ตำรับยาหอมหวาโกฐและยาหอมอินทจักร์ เป็นตำรับยาในยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ (1) และตำรับยาหอมหวาโกฐ ยังจัดอยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ (บัญชียาจากสมุนไพร พ.ศ. 2549) กลุ่มบัญชียาจากสมุนไพรที่มีการใช้ตามองค์ความรู้ดั้งเดิม โดยเป็นยารักษาอาการทางระบบไหลเวียนโลหิต (แกลม) (2)

ตำรับยาหอมหวาโกฐ

ส่วนประกอบเครื่องยา (พืชวัตถุ 54 ชนิด ธาตุวัตถุ 1 ชนิด)

1. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลำพา โกฐกระดูก โกฐก้านพร้าว โกฐพุงปลา โกฐชฎามังสี หนักสิ่งละ 4 ส่วน
2. เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนตาตักแตน เทียนเยาวพาณี เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ หนักสิ่งละ 4 ส่วน
3. เปลือกสมุลแว้ง หนุ้าตีนนก แฝกหอม เปลือกชะลูด เปราะหอม รากไคร้เครือ เนื้อไม้ขอนดอก หนักสิ่งละ 4 ส่วน
4. ชิงแห้ง ดีปลี เจตมูลเพลิงแดง สะค่าน ช้าพลู หนักสิ่งละ 3 ส่วน
5. หัวหมู ลูกกระวาน กานพลู ดอกจันทร์ ลูกจันทร์ อบเชยญวน ลูกผักชีลา แก่นสน หนักสิ่งละ 4 ส่วน
6. สักชี ลูกราชดัด ลูกสารพัดพิษ จันทน์เทศ จันทน์แดง ลูกกระดอม บอระเพ็ด หนักสิ่งละ 4 ส่วน
7. เกสรบัวหลวง ดอกบุนนาค ดอกพิกุล ดอกสารภี ดอกมะลิ กระลำพัก หนักสิ่งละ 4 ส่วน
8. เนื้อลูกมะขามป้อม เนื้อลูกสมอพิเภก ชะเอมเทศ หนักสิ่งละ 4 ส่วน
9. พิมเสน หนัก 1 ส่วน

รูปแบบยา

ยาผง ยาเม็ด (200 มก./เม็ด)

ข้อบ่งใช้

แกลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ แกลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)

3

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง: ครึ่งละ 1 - 2 ช้อนชา ละลายน้ำกระสาย 2 - 4 ช้อนโต๊ะ ทุก 3 ชม. เมื่อมีอาการวันละไม่เกิน 3 ครั้ง

ชนิดเม็ด: ครึ่งละ 5 - 10 เม็ด ละลายน้ำกระสาย 2 - 4 ช้อนโต๊ะ ทุก 3 ชม. เมื่อมีอาการวันละไม่เกิน 3 ครั้ง

ข้อควรระวัง

ระมัดระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ และการใช้ในหญิงมีครรภ์ไม่ควรใช้ติดต่อกันเกิน 5 วัน

ตำรับจากสมุนไพร

ส่วนประกอบเครื่องยา (พีชวัตถุ 44 ชนิด สัตว์วัตถุ 4 ชนิด ธาตุวัตถุ 1 ชนิด)

1. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลำพา โกฐกระดุก โกฐก้านพร้าว
โกฐพุงปลา โกฐน้ำเต้า หนักสิ่งละ 1 ส่วน
2. เทียนดำ เทียนขาว เทียนแดง เทียนขาวเปลือก เทียนยาวพาดิน หนักสิ่งละ 1 ส่วน
3. เปลือกสมุลแว้ง กฤษณา รากไคร้เครือ เนื้อไม้ขอนดอก หนักสิ่งละ 1 ส่วน
4. สะค้าน รากข้าวปลู ชิง ดีปลี รากเจตมูลเพลิงแดง หนักสิ่งละ 1 ส่วน
5. ลูกกระวาน กานพลู ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ ลูกผักชีลา หนักสิ่งละ 1 ส่วน
6. จันทน์เทศ จันทน์แดง ลูกกระดอม บอระเพ็ด หนักสิ่งละ 1 ส่วน
7. ดอกบุนนาค ดอกพิกุล ดอกมะลิ ดอกสารภี ดอกจำปา ดอกกระดังงา ดอกคำไทย
กระลำพัก หนักสิ่งละ 1 ส่วน
8. เถามวกขาว รากย่านาง ลำพันแดง ฝางเสน หนักสิ่งละ 1 ส่วน
9. ดีงูเห่า ดีหมูป่า ดีวัว กายาน ชะมดเซ็ด หนักสิ่งละ 1 ส่วน

รูปแบบยา

ยาผง ยาเม็ด (200 มก./เม็ด)

ข้อบ่งใช้

แก้ลมบาดทะจิต แก้กลิ้นเหียนอาเจียน แก้ลมจุกเสียด

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง ครั้งละ □ - 1 ช้อนชา ละลายน้ำกระสาย 2 - 4 ช้อนโต๊ะ ทุก 3 ชม. เมื่อมีอาการ วันละไม่เกิน 3 ครั้ง

ชนิดเม็ด ครั้งละ 5 - 10 เม็ด ละลายน้ำกระสาย 2 - 4 ช้อนโต๊ะ ทุก 3 ชม. เมื่อมีอาการ วันละไม่เกิน 3 ครั้ง

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาและพิษวิทยาของเครื่องยาและสารสกัดตำรับยาหอม หวโกฐและยาหอมอินทจักร์

ข้อมูลจากการสืบค้นทางเภสัชวิทยาและพิษวิทยาของเครื่องยาที่เป็นส่วนประกอบในตำรับยาหอมทั้งสองตำรับ พบว่าเครื่องยาเหล่านี้มีฤทธิ์ต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบทางเดินอาหาร และระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งเครื่องยาที่มีผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด จะมีฤทธิ์ลดความดันโลหิต ได้แก่ กระเทียม (3 - 6) กฤษณา (7) ชะเอมเทศ (8) เปราะหอม (9, 10) ย่านาง (11) เกสรบัวหลวง (12) ฝาง (13) หญ้าฝรั่ง (14, 15) อบเชยเทศ (16) ขอนดอก (17) เทียนขาวเปลือก (18) เทียนดำ (19, 20) เทียนแดง (21) เทียนยาวพาณี (15) ฤทธิ์เพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจ ได้แก่ บอระเพ็ด (22) ฝาง (23) เทียนแดง (24) ชิง (15) ฤทธิ์ลดอัตราการเต้นของหัวใจ ได้แก่ ชะเอมเทศ (15) เทียนดำ (25, 26) ฤทธิ์ทำให้หัวใจที่เต้นผิดปกติมีการเต้นได้ปกติ ได้แก่ เกสรบัวหลวง (12) โกฎสู (27) ฤทธิ์ทำให้ระบบการไหลเวียนโลหิตดีขึ้น ได้แก่ หัวหมู (28, 29) ส่วนเครื่องยาที่มีผลต่อระบบทางเดินอาหาร จะมีฤทธิ์ลดการบีบตัวของกระเพาะและลำไส้ ได้แก่ กระเทียม (4 - 6) ข่าพลู (30) ลูกผักชี (5) อบเชยเทศ (31) โกฎเชียง (32, 33) โกฎกระดูก (34, 35) โกฎหัวบัว (36) กานพลู (6, 33) เทียนแดง (39) ชิง (40, 41) และลูกจันทน์ (42) ฤทธิ์ลดการหลั่งน้ำย่อยและกรด ได้แก่ โกฎกระดูก (36) ชะเอมเทศ (3, 5, 6) และลูกจันทน์ (43) ฤทธิ์เพิ่มการหลั่งเมือกในกระเพาะอาหาร ได้แก่ ชะเอมเทศ (3, 5, 6) และเปราะหอม (44) ฤทธิ์ต้านการเกิดแผลในกระเพาะอาหาร ได้แก่ โกฎกระดูก (37) ชะเอมเทศ (3, 5, 6, 45) เปราะหอม (44) ดีปลี (46) ฝาง (47) อบเชยเทศ (48) โกฎจุฬาลำพา (49) โกฎเชียง (50) ขอนดอก (51) เทียนขาวเปลือก (52) เทียนดำ (53) เทียนตาตุ๊กแตน (54) และเทียนสัตตบุศย์ (55) ฤทธิ์ต้านการอาเจียน ได้แก่ หัวหมู (56) กานพลู (6, 33) และชิง (5, 6, 15, 57, 58) เครื่องยาที่มีฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง จะมีฤทธิ์เสริมระยะเวลาหลับของยา pentobarbital ยาวนานขึ้น ได้แก่ ดอกบุนนาค (59) ฤทธิ์คลายความกังวลทำให้สงบ ได้แก่ ลูกผักชี (60) โกฎเชียง (61) จันทน์เทศ (62) กานพลู (6, 33) โกฎสู (63)

หญ้าฝรั่น (64 – 66) ลูกจันทน์ (67) และพิทูล (59) และฤทธิ์ทำให้เลือดไหลเวียนไปเลี้ยงสมองดีขึ้น ได้แก่ หญ้าฝรั่น (68 – 71) เป็นต้น

ถึงแม้ว่าจะมีข้อมูลงานวิจัยสนับสนุนเครื่องยาแต่ละชนิด แต่งานวิจัยของทั้งตำรับยาหอมยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน ในปี 2547 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้สนับสนุนทุนวิจัยในโครงการบูรณาการ “การวิจัยและพัฒนายาแผนโบราณเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน” ซึ่งโครงการวิจัยและพัฒนาตำรับยาหอมนวโกฐและยาหอมอินทจักร์เป็นส่วนหนึ่งในโครงการดังกล่าว ประกอบด้วยโครงการย่อย 8 โครงการ ได้แก่ โครงการวิจัยและพัฒนาสารสกัดมาตรฐานของตำรับยาแผนโบราณและสมุนไพรไทย การศึกษาฤทธิ์ของยาหอมต่อการทำงานของระบบไหลเวียนโลหิต ระบบทางเดินอาหาร และความเป็นพิษ การศึกษาผลของยาหอมและสารสกัดสมุนไพรต่ออัตราการไหลเวียนเลือดในสมอง การศึกษาฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางของสมุนไพร การศึกษาฤทธิ์ของพืชสมุนไพรไทยต่อระบบภูมิคุ้มกันแบบอาศัยเซลล์ การศึกษาหาปริมาณโลหะหนัก และฤทธิ์กลายพันธุ์ในตำรับยาแผนโบราณ การศึกษาหาปริมาณโลหะหนักและฤทธิ์กลายพันธุ์ในตำรับยาแผนโบราณ และการควบคุมคุณภาพและฤทธิ์ต้านจุลินทรีย์ของสารสกัดและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งผลการศึกษาพบว่าสารสกัดตำรับยาหอมนวโกฐมีฤทธิ์เพิ่มความดันขณะหัวใจบีบตัว (systolic pressure) ได้มาก และนานกว่าตำรับยาหอมอินทจักร์ สารสกัดทั้งสองตำรับมีผลต่อความดันขณะหัวใจคลายตัว (diastolic pressure) ได้ใกล้เคียงกัน และมีผลลดอัตราการเต้นของหัวใจเล็กน้อยในช่วงเวลา 45 - 90 นาที สารสกัดตำรับยาหอมนวโกฐมีฤทธิ์ยับยั้งการหลั่งของกรด และมีฤทธิ์ยับยั้งการหดตัวของลำไส้เล็กได้มากกว่าสารสกัดตำรับยาหอมอินทจักร์ (72) สารสกัดตำรับยาหอมทั้งสองมีฤทธิ์เพิ่มอัตราการไหลเวียนเลือดที่สมองหนู โดยเป็นผลมาจากการขยายตัวของหลอดเลือดแดงขนาดเล็กของสมอง (73) สารสกัดตำรับยาหอมนวโกฐมีฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางมากกว่าสารสกัดตำรับยาหอมอินทจักร์ (74) สารสกัดตำรับยาหอมทั้งสองมีผลต่อระบบภูมิคุ้มกันแบบอาศัยเซลล์โดยเพิ่มการแบ่งตัวของลิมโฟซัยท์ แต่สารสกัดตำรับยาหอมนวโกฐมีฤทธิ์ลดการทำงานของ natural killer cells (NK cells) ด้วย (75)

รายละเอียดของเครื่องยาในตำรับยาหอมหวโกฐเป็นดังนี้

ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์
กระวาน	<i>Amomum testaceum</i> Ridl.	ZINGIBERACEAE
กฤษณา	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte	THYMELAEACEAE
กะดอม	<i>Gymnopetalum chinense</i> (Lour.) Merr.	CUCURBITACEAE
กะลำพัก	<i>Euphorbia antiquorum</i> L.	EUPHORBIACEAE
กานพลู	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. et L.M. Perry	MYRTACEAE
โกฐกระดูก	<i>Saussurea lappa</i> C.B. Clarke	ASTERACEAE
โกฐกั๊กกรา	<i>Anacyclus pyrethrum</i> (L.) Lagasca	ASTERACEAE
โกฐกำนเพชร้าว	<i>Picrothiza kurrooa</i> Royle ex Benth.	SCROPHULARIACEAE
โกฐเขมา	<i>Atractylodes lancea</i> (Thung.) DC.	ASTERACEAE
โกฐจุฬาสำพา	<i>Artemisia annua</i> L.	ASTERACEAE
โกฐเชียง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	APIACEAE
โกฐพุงปลา	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	COMBRETACEAE
โกฐสอ	<i>Angelica dahurica</i> Benth.	APIACEAE
โกฐหัวบัว	<i>Ligusticum sinense</i> Oliv. cv. Chuanxiong	APIACEAE
ชอนดอก	<i>Mimusops elengi</i> L.	SAPOTACEAE
ขิง	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	ZINGIBERACEAE
โค้วเครือ	<i>Aristolochia pierrei</i> Lecomte	ARISTOLOCHIACEAE
จันทน์แดง	<i>Dracaena loureiri</i> Gagnep.	DRACAENACEAE
จันทน์เทศ (ดอก)	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	MYRISTICACEAE
จันทน์เทศ (ลูก)	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	MYRISTICACEAE
จันทน์เทศ	<i>Santalum album</i> L.	SANTALACEAE
เจดมูลเพลิงแดง	<i>Plumbago indica</i> L.	PLUMBAGINACEAE
ชะลูด	<i>Alyxia reinwardtii</i> Blume	APOCYNACEAE
ชะเอมเทศ	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	LEGUMINOSAE- PAPILIONOIDEAE
ข้าพลุ	<i>Piper sarmentosum</i> Roxb.	PIPERACEAE
ตีปี้	<i>Piper chaba</i> Hunt	PIPERACEAE
เทียนเก็ดหยอย	<i>Plantago ovata</i> Forssk.	PLANTAGINACEAE
เทียนขาว	<i>Cuminum cyminum</i> L.	APIACEAE

ชื่อ (อ)	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อ
เทียนข้าวเปลือก	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill. var <i>duce</i> Alef	APIACEAE
เทียนตา	<i>Nigella arvensis</i> L.	RANUNCULACEAE
เทียนแดง	<i>Lepidium sativum</i> L.	CRUCIFERAE
เทียนสาบดิน	<i>Anethum graveolens</i> L.	APIACEAE
เทียนขาวฟ้า	<i>Trachyspermum ammi</i> (L.) Sprague	APIACEAE
เทียนคันทู	<i>Pimpinella anisum</i> L.	APIACEAE
เทียนฟ้า	<i>Trichospora crispata</i> (L.) Miers ex Hook. f.	MENISPERMACEAE
เทียนขาว	<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn.	NELUMBONACEAE
เทียนฟ้า	<i>Mesua ferrea</i> L.	GUTTIFERAE
เทียนหอม	<i>Kaempferia galanga</i> L.	ZINGIBERACEAE
เทียนสา	<i>Conandrum sativum</i> L.	APIACEAE
เทียนหอม	<i>Vetiveria zizanioides</i> (L.) Nash ex Small	POACEAE
เทียน	<i>Mimusops elengi</i> L.	SAPOTACEAE
เทียนป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i> L.	EUPHORBIACEAE
เทียน	<i>Jasminum sambac</i> (L.) Alton	OLEACEAE
เทียน	<i>Brucea javanica</i> (L.) Merr.	SIMARUBACEAE
เทียน	<i>Pinus</i> sp.	PINACEAE
เทียนฟ้า	<i>Terminalia bellirica</i> (Gaertn.) Roxb.	COMBRETACEAE
เทียนขาว	<i>Cinnamomum bejolghota</i> (Buch.-Ham.) Sweet	LAURACEAE
เทียน	<i>Piper ribesoides</i> Wall.	PIPERACEAE
เทียน	<i>Dalbergia parviflora</i> Roxb.	LEGUMINOSAE - PAPILIONOIDEAE
เทียนฟ้า	<i>Sophora lomentosa</i> L.	LEGUMINOSAE - PAPILIONOIDEAE
เทียน	<i>Mammea siamensis</i> Kosterm.	GUTTIFERAE
เทียนคันทู	<i>Mollugo pentaphylla</i> L.	MOLLUGINACEAE
เทียนหัวหมู	<i>Cyperus rotundus</i> L.	CYPERACEAE
เทียนขี้เฒ่า	<i>Cinnamomum kourouii</i> Nees	LAURACEAE

ตำรับยาหอมอินทจักร์

ประกอบด้วยเครื่องยา 51 ชนิด ประกอบด้วยพืชวัตถุ 46 ชนิด สัตว์วัตถุ 2 ชนิด (ดีหมีและเลือดแรด) และธาตุวัตถุ 3 ชนิด (กำยาน อำพันทอง และพิมเสน) ซึ่งมีความแตกต่างจากเครื่องยาในบัญชียาสามัญประจำบ้านคือ สูตรตำรับยาหอมอินทจักร์ของคลินิกอายุรเวท มูลนิธินายแพทย์อวย เกตุสิงห์ จะเพิ่มชะลูด เถามวกแดง อบเชยเทศ หญ้าฝรั่ง และพิมเสน และทดแทนผักชีลาวด้วยผักชีล้อม ดีวัวด้วยดีหมี ตัดเครื่องยาลำพันแดง ดอกจันทร์น้ ชะมดเซ็ด ดิงูเห่า และดีหมีป่า รายละเอียดของเครื่องยาในตำรับยาหอมอินทจักร์เป็นดังนี้

ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์
กระดังงาไทย	<i>Cananga odorata</i> (Lam.) Hook.f & Thomson var. <i>odorata</i>	ANNONACEAE
กระวาน	<i>Amomum testaceum</i> Ridl.	ZINGIBERACEAE
กฤษณา	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex Lecomte	THYMELAEACEAE
กะดอม	<i>Gynopetalum chinense</i> (Lour.) Merr.	CUCURBITACEAE
กะลำพัก	<i>Euphorbia antiquorum</i> L.	EUPHORBIACEAE
กานพลู	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. et L.M. Perry	MYRTACEAE
โกฐกระตุก	<i>Saussurea lappa</i> C.B. Clarke	ASTERACEAE
โกฐกั๊กกรา	<i>Anacyclus pyrethrum</i> (L.) Lagasca	ASTERACEAE
โกฐก้านพร้าว	<i>Picrothiza kurrooa</i> Royle ex Benth.	SCROPHULARIACEAE
โกฐเขมา	<i>Atractylodes lancea</i> (Thung.) DC.	ASTERACEAE
โกฐจุฬาลำพา	<i>Artemisia vulgaris</i> L.	ASTERACEAE
โกฐเชียง	<i>Angelica sinensis</i> (Oliv.) Diels	APIACEAE
โกฐน้ำเต้า	<i>Rheum palmatum</i> L.	POLYGONACEAE
โกฐพุงปลา	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	COMBRETACEAE
โกฐสอ	<i>Angelica dahurica</i> Benth.	APIACEAE
ขอนดอก	<i>Mimusops elengi</i> L.	SAPOTACEAE
ขิง	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	ZINGIBERACEAE
คำไทย	<i>Bixa orellana</i> L.	BIXACEAE
โค้วเครือ	<i>Aristolochia pierrei</i> Lecomte	ARISTOLOCHIACEAE

ชื่อไทย (ต่อ)	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์
จันทร์แดง	<i>Dracaena loureiri</i> Gagnep.	DRACAENACEAE
จันทร์เทศ (ลูก)	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	MYRISTICACEAE
จันทร์เทศ	<i>Santalum album</i> L.	SANTALACEAE
จำปา	<i>Michelia champaca</i> L.	MAGNOLIACEAE
เจตมูลเพลิง	<i>Plumbago indica</i> L.	PLUMBAGINACEAE
ชะลูด	<i>Alyxia reinwardtii</i> Blume	APOCYNACEAE
ข้าวปลู	<i>Piper sarmentosum</i> Roxb.	PIPERACEAE
ตีปตี	<i>Piper chaba</i> Hunt	PIPERACEAE
เทียนขาว	<i>Cuminum cyminum</i> L.	APIACEAE
เทียนข้าวเปลือก	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill. var <i>dulce</i> Alef	APIACEAE
เทียนดำ	<i>Nigella sativa</i> L.	RANUNCULACEAE
เทียนแดง	<i>Lepidium sativum</i> L.	CRUCIFERAE
เทียนยาวพาดณี	<i>Trachyspermum ammi</i> (L.) Sprague	APIACEAE
บอระเพ็ด	<i>Tinospora crispa</i> (L.) Miers ex Hook.f. & Thomson	MENISPERMACEAE
บุนนาค	<i>Mesua ferrea</i> L.	GUTTIFERAE
ผักชีล้อม	<i>Cnidium monnieri</i> (L.) Cuss.	APIACEAE
ฝาง	<i>Caesalpinia sappan</i> L.	LEGUMINOSAE- CAESALPINIOIDEAE
พิกุล	<i>Mimusops elengi</i> L.	SAPOTACEAE
มวกขาว	<i>Urceola minutiflora</i> (Pierre) D.J. Middleton	APOCYNACEAE
มวกแดง	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
มะดี	<i>Jasminum sambac</i> (L.) Aiton	OLEACEAE
ย่านาง	<i>Tiliacora triandra</i> (Colebr.) Diels	MENISPERMACEAE
สมุลแว้ง	<i>Cinnamomum bejolghota</i> (Buch.-Ham.) Sweet	LAURACEAE
สะค้าน	<i>Piper nibesoides</i> Wall.	PIPERACEAE
สารภี	<i>Mammea siamensis</i> Kosterm.	GUTTIFERAE
หญ้าฝรั่น	<i>Crocus sativus</i> L.	IRIDACEAE
อบเชยเทศ	<i>Cinnamomum verum</i> J. Presl	LAURACEAE

สำหรับรายละเอียดข้อมูลงานวิจัยของสมุนไพรแต่ละชนิดในตำรับยาหอมหวโกรฐและยาหอมอินทจักร์ สามารถติดตามอ่านได้ในจุลสารฯ ฉบับต่อไป

เอกสารอ้างอิง ติดต่อได้ที่สำนักงานข้อมูลสมุนไพร